

Temat : **RASY I TYPY UŻYTKOWE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH**

Polecenia do wykonania przez ucznia:

- 1. zapoznanie się z materiałem**
- 2. wykonanie notatki w zeszytcie**

Zdjęcie notatki proszę przesłać do dnia 22.05.2020r. na adres dyrektorradyarno@onet.pl

MATERIAŁ

Zwierzęta gospodarskie – zwierzęta hodowane w gospodarstwie rolnym w celu uzyskania produkcji towarowej lub siły pociągowej. Wykorzystywane są również jako materiał reprodukcyjny.

Celem produkcji zwierzęcej jest dostarczenie:

- produktów głównych (mięso, mleko, tłuszcz, jaja, wełna, skóry)
- produktów ubocznych (kości, krew, racice, rogi)
- nawozów organicznych (obornik, gnojówka, gnojowica)
- siły roboczej (pociągowej)

Liczba utrzymywanych zwierząt w gospodarstwie wyrażana jest w sztukach fizycznych lub przeliczeniowych (tzw. SD=odpowiada 1 krowie 500 kg przebywającej w gospodarstwie przez cały rok)

W polskim ustawodawstwie zwierzętami gospodarskimi uznawane są:

- bydło
- trzoda chlewna
- owce
- konie
- drób
- inne udomowione (strusie, jelenie, danielle, pszczoły itp.)

Stada zwierząt gospodarskich

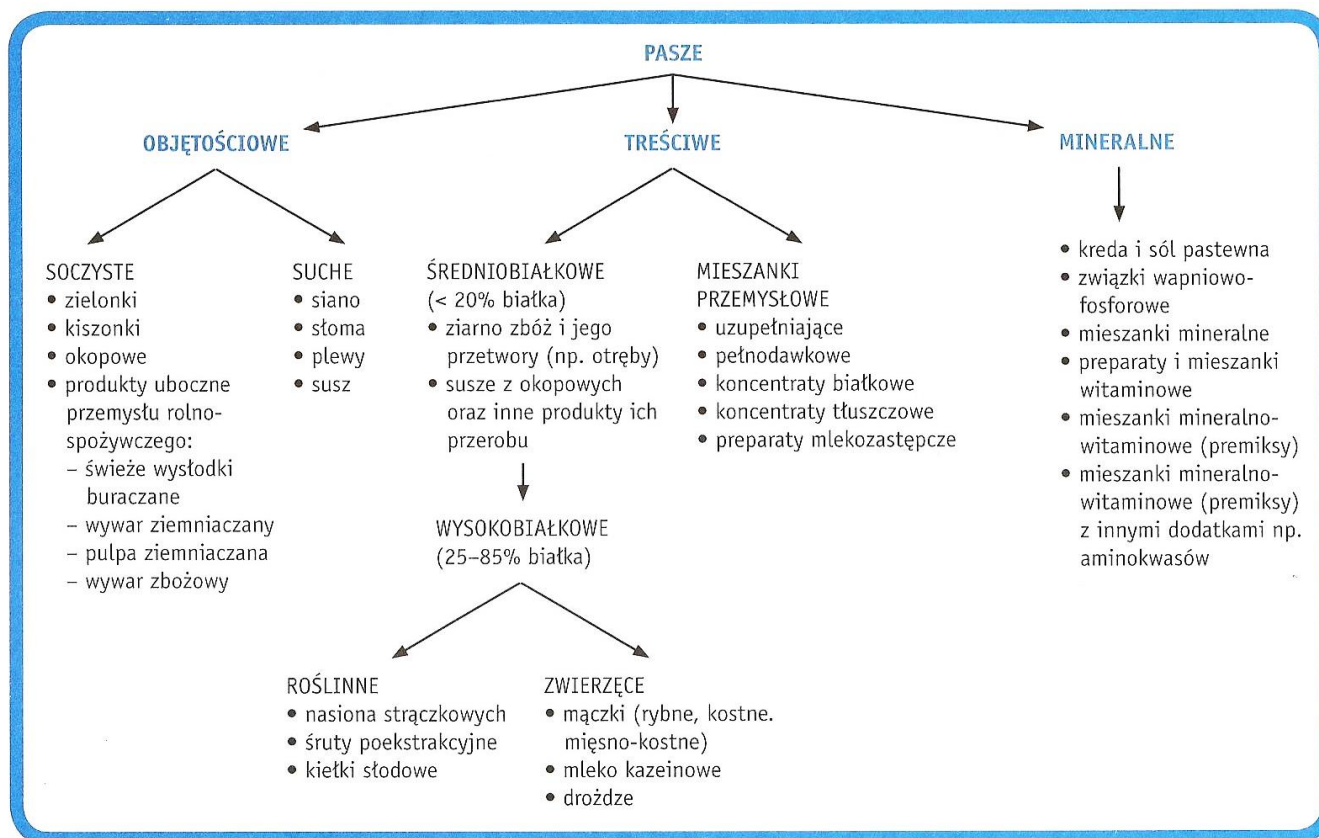
Bydło:	Trzoda chlewna:	Owce:	Konie:
<ul style="list-style-type: none">• buhaje• krowy mleczne• cielęta do 6 miesięcy• jałówki• buhajki• wolce	<ul style="list-style-type: none">• knury• lochy• prosięta (do 2 miesięcy)• warchlaki (2–4 miesiące)• knurki i loszki przeznaczone do hodowli 4–9 miesięczne• tuczniaki	<ul style="list-style-type: none">• tryki• skopki• maciorki• jagnięta	<ul style="list-style-type: none">• ogiery• wałachy• klacze

Chów zwierząt w gospodarstwach podlega obowiązkowi ewidencyjnemu. Ewidencję prowadzi ARiMR po uprzednim wypełnieniu dokumentacji przez gospodarza. Ewidencja obejmuje:

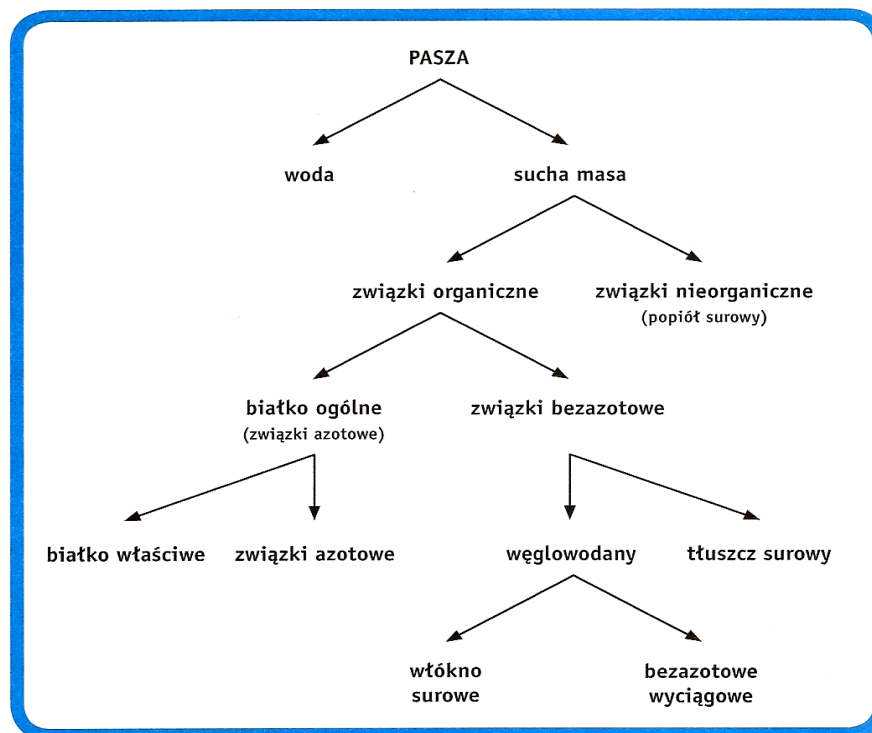
- Centralną Bazę Danych (rejestr zwierząt gosp. oznakowanych w danych siedzibach stada)
- znaki identyfikacyjne: kolczyki (u bydła, owiec, kóz i świń) , tatuaże (świnię, owce)
- paszporty bydła
- księgi rejestracyjne prowadzone w siedzibie stada

Baza dla produkcji zwierzęcej w gospodarstwie jest produkcja roślinna, zapewniająca zwierzętom pasze.

Rodzaje pasz

Składniki pokarmowe pasz

Pasze przed podaniem zwierzętom powinny być odpowiednio przygotowane gdyż wpływa to na ich strawność, łatwość pobrania, walory smakowe i usunięcie substancji antyodżywczych. Przygotowanie obejmuje:

- czyszczenie i rozdrabnianie (gniecenie, śrutowanie)
- zwilżenie i moczenie
- parowanie i gotowanie
- granulowanie i brykietowanie

W żywieniu zwierząt wykorzystuje się normy żywienia zwierząt. Normy te uwzględniają zapotrzebowanie zwierzęcia na składniki pokarmowe (zależnie od wieku, masy ciała, kierunku i wielkości produkcji). Na podstawie norm określa się dawki pokarmowe obejmujące zaspokojenie potrzeb bytowych zwierzęcia, ilości produkcji, stanu fizjologicznego.

W wyliczeniach stosuje się przeliczniki:

- 1 g białka = 24 kJ (5,7 kcal)
- 1 g tłuszczu = 39,9 kJ (9,5 kcal)
- 1 g węglowodanów = 17,5 kJ (4,2 kcal)

RASY I TYPY UŻYTKOWE

1. Owce

Są trzy typy użytkowe owiec:

a) jednostronny:

~ wełnisty (rasy merynosów)

~ mięsny (rasy: berrichon du cher, ile de france, angielska - suffolk, oraz holenderska rasa teksel)

~ mleczny (rasy: francuska rasa lacaune i wschodniofryzyjska owca mleczna)

~ kożuchowy (rasy: rosyjska owca romanowska i polska wrzosówka)

~ futerkowo-smuszkowy (rasy: karakuł) **smuszki** to skóry pozyskiwane od jagniąt owiec karakułowych lub ich mieszańców zabijanych 2-3 dni po narodzeniu

b) dwustronny:

~ mięsno-wełnisty (rasy: polska owca górską)

c) wielostronny (rasy: cygaj, owca fińska, racka)

2. Bydło

Tabela 10.1. Typy użytkowe i rasy bydła w Polsce

Typ użytkowy	Rasy
Mięsny	hereford aberdeen angus blonde d'aquitaine charolaise limousine piemontese
Mleczny	holsztyńsko-fryzyjska jersey ayrshire angler
Dwukierunkowy (kombinowany)	czarno-biała czerwono-biała polska czerwona simentalska

3. Trzoda chlewna

Tabela 11.1. Typy użytkowe i rasy trzody chlewnej w Polsce

Typ użytkowy	Rasy
Mięsny	polska biała zwistoucha wielka biała polska żłotnicka biała duroc hampshire pietrain linia syntetyczna 990 belgijska zwistoucha
Tłuszczowo-mięsny	puławska
Słoninowy	żłotnicka pstra

4. Konie

a) WIERZCHOWE- Typ wierzchowy dzielimy także na podtypy:

- spacerowy lub rekreacyjny
- ujeżdżeniowy
- skokowy
- wszechstronny (używany głównie w WKKW, czyli Wszechstronnego Konkursu Konia Wierzchowego)
- wyścigowy

Przykładowe rasy: koń czystej krwi arabskiej, koń pełnej krwi angielskiej, koń angloarabski

b) WIERZCHOWO – ZAPRZĘGOWE wykorzystywane do pracy pod siodłem i w zaprzęgu. Przykładowe rasy: koń małopolski, koń wielkopolski

c) ZAPRZĘGOWE -Mają lekką budowę i dużo cech upodabniających je do koniu typu wierzchowego. Mają nieco inne proporcje ciała, co pomaga im wykonywać szybki ruch w pracach zaprzęgowych.

Przykładowe rasy: koń śląski

d) POCIĄGOWE- o masywnej budowie ciała. Wykorzystywane są do pracy tylko w stępie i kłusie, a żywsze i lżejsze konie tego typu nazywamy końmi pośpieszno - roboczymi. Przykłady: koń ardeński

e) CIĘŻKIE POCIĄGOWE -Konie tego typu mają ogromną masę ciała, ich waga osiąga nawet ponad 1000kg. Nadają się tylko do pracy w stępie, w związku z nikłym zapotrzebowaniem na konną siłę pociągową są hodowane przede wszystkim na rzeź

Przykłady: Perszeron

f) JUCZNE- niskiego wzrostu, o krótkim tułowiu, mocnym grzbiecie, twardych kopytach. Są odważne, często uparte i doskonale przystosowane do poruszania się po trudnym terenie.

Przykłady: koń huculski, dulmeński koń mały

5. Drób

Typy użytkowe kur:

- nieśny(rasy kur : leghorn)
- mięsny(rasy kur: zielononóżka, New Hampshire, Sussex, polar, rasy kaczek: kaczki piżmowe, rasy gesi: biała kołudzka)
- ogólnoużytkowy(rasy kur: dominant white cirmish, rasy kaczek: pekin)

6. Kozy

Typy użytkowe kóz:

- mleczny (Rasa saaneńska, Rasa alpejska)
- mięsny (Rasa burska, Rasa karłowata)
- wełnisty (kozy angorskie - białe umaszczenie, wełnę skręconą w loki, od samicy uzyskuje się 1-3 kg wełny rocznie, zaś od samca 3-6 kg)
- puchowy (kozy kaszmirskie - puch pozyskuje się za pomocą wyczesywania zwierząt, a jego ilość nie przekracza 200 g rocznie od jednego osobnika)
- wszechstronnie użytkowy (Rasa biała uszlachetniona, Rasa barwna uszlachetniona, Kozy bezrasowe)